

Uus teadusdoktor Airi Treiman-Kiveste

IMIKUTE PROTSEDUURIVALU LEEVENDAMINE EESTI HAIGLATES MITTEFARMAKOLOOGILISTE MEETODITEGA: VANEMATE JA ÕDEDE VAATEKOHT

17. juunil 2026 kaitses Airin Treiman-Kiveste arstiteaduste filosoofiadoktori väitekirja „Imikute protseduurivalu leevendamine Eesti haiglates mittefarmakoloogiliste meetoditega: vanemate ja õdede vaatekoht“ (*Infants' procedural pain management with non-pharmacological methods in Estonian hospitals: parents' and nurses' perspectives*).

Väitekirja juhendajad olid küllaprofessor Mari Katariina Kangasniemi Tartu Ülikooli peremeditsiini ja rahvatervishoiu instituudi õendusteaduse õppetoolist, õendus- teaduse professor Tarja Pölkki Oulu Ülikoolist ning peremeditsiini professor Ruth Kalda Tartu Ülikooli peremeditsiini ja rahvatervishoiu instituudi peremeditsiini õppetoolist. Oponeeris Hannakaisa Maria Niela-Vilen Turu Ülikoolist.

Vastsündinud ja imikud kogevad haiglas sageli valulikke protseduure. Kuigi need on meditsiiniliselt vajalikud, võib korduv valu kogemus mõjutada lapse arengut, tervist ja heaolu. Vastsündinute hoolduses lähtutakse perekesksuse põhimõttest, mis tähtsustab vanemate piiramatut haiglas viibimist, kaasamist ja toetust. See hõlmab ka imikute protseduuriaegse valu leevendamist. Nahk naha kontakt,

rinnaga toitmine, lapse hoidmine ja lohutamine on tõhusad mittefarmakoloogilised protseduurivalu leevendamise meetodid ning aitavad vanematel täita loomulikku rolli lapse turvatunde tagamisel ka stressirohketes olukordades. Õdedel on keskne roll valu hindamisel, leevendamisel, vanemate kaasamisel ja toetamisel.

Doktoritöös uuriti imikute protseduurivalu hindamist ja leevendamist mittefarmakoloogiliste meetodite abil ning vanemate kaasamist nii õdede kui ka vanemate vaatekohast. Uurimus kirjeldab vanemate kogemusi osalemisel protseduurivalu leevendamise ettevalmistuses. Selline mitmetasandiline lähenemine süvendab arusaama perede kaasamisest imikute valuravis ning loob aluse tõendus põhise valuravi arendamiseks.

Doktoritöö tulemused näitavad, et Eesti haiglate vastsündinute osakondades on imikute protseduurivalu käsitlemine seotud tõendus põhiste praktikate ebapiisava rakendamise ja ebaselge kommunikatsiooniga. Lisaks erinevad õdede ja vanemate arusaamad vanemate juhendamisest ja kaasamisest. See võib jätta lapse jaoks kasutamata olulise turvatunde allika

ning suurendab vanemate stressi ja abitust.

Tulemused toovad esile vajaduse tervikliku ja toetava lähenemise järele, mis eeldab poliitikakujundajate, haiglate, õdede kutseorganisatsioonide ja haridusasutuste koostööd. Oluline on imikute valu süstemaatiline hindamine, tõendus põhiste leevendusmeetodite järjepidev rakendamine ning perekeskset lähenemist toetava keskkonna loomine. Õdede ettevalmistus ja täienduskoolitus on seejuures võtmetähtsusega, et toetada vanemate osalemist lapse protseduurivalu leevendamises ning tagada turvaline ja tõendus põhine valuravi.